

แนวคิดมูลค่ายุติธรรมของ
สินทรัพย์และหนี้สิน

The Concept of Fair Value
for Assets and Liabilities

อัมพร เทียงตระกุล*

Amporn Theingtrakul

* คณบดีคณะการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Dean Faculty of Accountancy, Dhurakij Pundit University.

บทคัดย่อ

การบันทึกบัญชีในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการใช้หลักราคาทุนเดิม (Historical Cost) มาใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ของสินทรัพย์และหนี้สิน โดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์แห่งประเทศไทยได้นำแนว คตินี้มาจากคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน (Financial Accounting Standards Board – FASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีนานาชาติ (International Accounting Standards Committee – IASC) มาทำการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยเพื่อให้สอดคล้อง กับมาตรฐานนานาชาติและประกาศใช้ โดยมีมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินได้แก่ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เดิม เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เดิม เรื่องการบัญชีเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการและสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งแต่ละฉบับมีแนวทางการกำหนดการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินโดยมูลค่ายุติธรรมที่นำมาใช้ในมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องจะถูกกำหนดโดยราคาตลาดซื้อขายคล่องหรือตลาดรองรับ ราคาตลาดล่าสุดที่มีระดับของการ ซื้อขายคล่องรองลงมา ราคาตลาดของสินทรัพย์ อื่นที่คล้ายกัน ราคาเทียบเคียงที่สามารถเทียบกันได้ซึ่งเป็นราคาที่เป็นไปได้ และมูลค่าปัจจุบัน ของกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต สำหรับการบันทึกการเงินเริ่มมีการประมาณมูลค่า ยุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินหลายรายการมากขึ้นจะใช้มูลค่ายุติธรรมหรือการปรับค่าตามราคาตลาดที่มีความผันผวนทำให้งบการเงินได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินมากขึ้น ดังนั้นถ้ามูลค่ายุติธรรมไม่สามารถกำหนดได้อย่างเหมาะสม ก็สามารถนำแนวคิดของ ราคาสินทรัพย์ที่ได้มา มูลค่าที่ได้รับ และมูลค่าของการใช้ เพื่อกำหนดมูลค่ายุติธรรมแทนได้ ซึ่งการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินในการบันทึกบัญชีและเปิดเผยข้อมูลจะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินและสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อกิจการในการพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ดีกว่าราคาทุนเพราะมูลค่ายุติธรรมให้ข้อมูลที่ทันต่อเวลามากกว่าราคาทุนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมี

เหตุผลในปัจจุบัน แม้ว่าการใช้มูลค่ายุติธรรมจะเป็นการประมาณการแต่ก็สามารถใช้ข้อมูลในงบการเงินเป็นสัญญาณบอกปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า แต่มีสินทรัพย์และหนี้สินบางรายการยังใช้ราคาทุนอันส่งผลให้งบดุลเป็นเพียงการนำเสนอมูลค่ายุติธรรมเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น สำหรับกรณีที่เป็นสินทรัพย์ที่มีการด้อยค่ากิจการจะต้องทำการทดสอบการด้อยค่าของสินทรัพย์โดยเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตกับมูลค่าราคาตามบัญชี หรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนกับราคาตามบัญชี ถ้าราคาตามบัญชีสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้หรือสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนแสดงว่าสินทรัพย์นั้นเกิดการด้อยค่านั่นเอง.

คำสำคัญ : ราคาทุนเดิม มูลค่ายุติธรรม ราคาตลาดซื้อขายคล่อง มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต มูลค่าที่ได้มา มูลค่าที่ได้รับ มูลค่าจากการใช้ มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน

Abstract

Currently, in order to standardize Thailand's accounting, the concept of accounting record is altered from using the Historical Cost concept to use the Fair Value concept by Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King. This concept has been adjusted by adopting the standard of Financial Accounting Standards Board (FASB) and International Accounting Standards Committee (IASC). Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King announced the accounting standards related to the fair value of assets and liabilities such as IAS No.16 - plant property and equipment, IAS No 34 (previous issue) - accounting for troubled debt restructurings, IAS No.36 - impairment of assets, IAS No.40(previous issue) - accounting for investment in debt securities and equity securities, IFRS No.3 - business combinations, IAS No.32 - financial instruments presentation, IAS No.38 - intangible assets, IAS No.41 - agriculture and IAS No.40 - investment property. These accounting standards contain the guideline to apply the fair value of assets and liabilities which are determined by liquidity market price, the latest market price of the followed level, similar assets or liabilities' market price, comparable price and present value of estimated future net cash flow. In case of many fair value of assets and liabilities in the financial statement are estimated, the fair value or adjusted market price which is very fluctuated maybe significantly effect to the change of assets and liabilities' value. So, if the fair value couldn't be approximated, the concept of entry value of assets, exit value and value-in-use price can be replaced. The result of using fair value in accounting and reporting impacts to financial users' decision and also reflects the real economic changes. In addition, it can help the firm to forecast the future profit than using the historical cost because the fair value is always updated

and can be reasonably audited. Although the fair value is the estimated value, financial users can utilize the financial data for forecasting the future problem. However, the using of historical cost for some assets and liabilities will make the balance sheet partly present some of fair value. In case of impairment of assets, it must prove the impairment of assets by comparing the book value with the present value of estimated future cash flows or comparing between net recoverable value and book value. If book value is more than the present value of estimated future cash flows or higher than net recoverable value, it means that the assets are impaired.

Keywords : Historical Cost, Fair Value, liquidity market price, Present Value of Estimated Future Cash Flows, Current Cost, Entry Value, Exit Value, Value-in-use, Net Recoverable Value.

ในปัจจุบันการใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินมีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินอย่างมาก ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีความรวดเร็วซึ่งเรียกได้ว่าต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและให้ทันต่อเหตุการณ์ แม้กระทั่งผลจากทางด้านเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงต่อธุรกิจ ตลอดจนการใช้เครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ กับตราสารทางการเงิน และด้วยเหตุจากการสืบเนื่องในการบันทึกบัญชีสินทรัพย์และหนี้สินในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการใช้หลักราคาทุนเดิม (Historical Cost) ในอดีตมาใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจำเป็นต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจจากงบการเงินที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะได้สะท้อนกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องของการรับรู้และการเปิดเผยของสินทรัพย์และหนี้สินด้วยมูลค่ายุติธรรม ซึ่งทั้งนี้มีหน่วยงานของต่างประเทศที่เป็นผู้กำหนดมาตรฐานการบัญชีในต่างประเทศได้มีการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับในการกำหนดให้กิจการมีการรับรู้และเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สิน หน่วยงานดังกล่าวได้แก่ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน (Financial Accounting Standards Board - FASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีนานาชาติ (International Accounting Standard Committee - IASC)

สำหรับในประเทศไทยได้มีการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีหลายฉบับด้วยกันที่เกี่ยวกับการกำหนดมูลค่ายุติธรรมและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์และหนี้สิน ด้วยเหตุที่มูลค่ายุติธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

(Relevance) ของผู้ใช้งบการเงิน เช่น ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้ และผู้สนใจทั่วไป อย่างไรก็ตามในการประเมินมูลค่าของกิจการและการใช้มูลค่ายุติธรรม ที่สำคัญคือ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับกับต้นทุนที่เกิดขึ้นด้วย

ถ้าย้อนกลับไป เมื่อปี 2543 เป็นต้นมา ประเทศไทยโดยสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีการกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการแสดงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินมาใช้เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานทางบัญชีเช่นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 (ฉบับ 48 เดิม) เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน การใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีการกำหนดในฉบับดังกล่าวยังมีความสับสน และเข้าใจยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะแสดงมูลค่ายุติธรรมตามข้อกำหนดได้ ต่อมาในปี 2550-2552 ประเทศไทยได้ทำการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีหลายฉบับที่เกี่ยวกับการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีสากลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไป

สำหรับในบทความนี้เป็นบทความที่ต้องการให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของแนวคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีต่อผู้ใช้งบการเงิน เมื่อกิจการไม่สามารถหาราคาตลาดซื้อขายคล่องของสินทรัพย์และหนี้สินได้ กิจการจึงต้องหันมาใช้มูลค่ายุติธรรมแทน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอนะความคิดของผลกระทบจากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีต่อผู้ใช้งบการเงินว่าทำอย่างไรจึงจะมั่นใจว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่ประมาณขึ้นมามีความเหมาะสมกับการที่จะนำ

ไปใช้ได้อย่างน่าเชื่อถือและสมเหตุสมผล เพราะผลกระทบจากการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีต่อผู้ใช้งบการเงิน อาจเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้บริหารของกิจการมีการตกแต่งตัวเลขกำไรในงบการเงินได้เช่นกัน ดังนั้นมาตรฐานการบัญชีที่จะกล่าวในบทความนี้จะเป็นเฉพาะเรื่องแนวทางการกำหนดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินของแต่ละฉบับ โดยผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินจากงบการเงินของบริษัทที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทยจำนวน 10 บริษัทที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดมาเพื่อวิเคราะห์ ผลกระทบจากการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีต่อผู้ใช้งบการเงิน มาตรฐานการบัญชีที่กล่าวถึงมีดังต่อไปนี้

- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (ฉบับ 32 เดิม)
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เดิม เรื่องการบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ (ฉบับ 36 เดิม)
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เดิม เรื่องการบัญชีเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน
- มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ (ฉบับ 43 เดิม)
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 เรื่องการแสดงรายการและสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (ฉบับ 48 เดิม)
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 38 เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (ฉบับ 51 เดิม)
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 41 เรื่องการเกษียณ
- มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่องอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

ก่อนที่จะกล่าวถึงแนวคิดจากการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีต่อผู้ใช้งบการเงินซึ่งกำหนดในมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้อง ให้มาทำความเข้าใจกับความหมายของคำศัพท์เฉพาะต่างๆที่อยู่ในมาตรฐานการบัญชีฉบับต่างๆได้แก่ มูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ราคาตลาดซื้อขายคล่อง (Liquidity Market Price) มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (Present Value of Estimated Future Cash Flows) ราคาทุนปัจจุบัน (Current Cost) มูลค่าที่ได้มา (Entry Value) มูลค่าที่ได้รับ (Exit Value) มูลค่าจากการใช้ (Value-in-use) มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน (Net Recoverable Amount) ราคาขายสุทธิของสินทรัพย์ (Net Selling Price) ตราสารหนี้ (Debt Securities) ตราสารทุน (Equity Securities) หลักทรัพย์เพื่อค้า (Trading) หลักทรัพย์เผื่อขาย (Available – for – sale) สินทรัพย์ทางการเงิน (Financial assets) และหนี้สินทางการเงิน (Financial Liabilities)

มูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ตามคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีการเงิน (Financial Accounting Standards Board - FASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชียานาชาติ (International Accounting Standard Committee - IASC) ได้ให้ความหมายว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สิน เป็นมูลค่าที่สามารถซื้อหรือขายสินทรัพย์นั้นหรือมูลค่าหนี้สินที่เกิดขึ้นหรือที่สามารถจ่ายชำระหนี้โดยทั้งสองฝ่าย มีความรู้ และเต็มใจในการดำเนินการ จากความหมายข้างต้น กล่าวโดยสรุปคือ มูลค่ายุติธรรมถือว่าเป็นจำนวนเงินที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงแลกเปลี่ยนสินทรัพย์กันในขณะที่ทั้งสองฝ่ายมีความรอบรู้และเต็มใจใน

การแลกเปลี่ยนและสามารถต่อรองราคากันได้
 อย่างเป็นอิสระในลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกัน
 นั้นเอง

ราคาตลาดซื้อขายคล่อง (Liquidity Market Price) หมายถึงราคาที่มีการซื้อขาย
 แลกเปลี่ยนอย่างอิสระได้ ตลาดที่ต้องมีผู้เต็มใจ
 ซื้อและขายตลอดเวลาทำการ ปริมาณซื้อขาย
 ในตลาดมีมาก รายการที่ซื้อขายมีลักษณะเหมือน
 กันและต้องมีการเปิดเผยราคาต่อสาธารณชน

มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (Present Value of Estimated Future Cash Flows) หมายถึง
 ราคาที่มีการประมาณกระแสเงินสดรับและ
 กระแสเงินสดจ่ายในอนาคตโดยใช้อัตราคิดลด
 ที่เหมาะสม

ราคาทุนปัจจุบัน (Current Cost) หรือ
 ราคาเปลี่ยนแทนที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดค่า
 องค์ประกอบของงบการเงินในงบดุลและงบ
 กำไรขาดทุน ซึ่งในการวัดค่าของทุนใช้หน่วย
 เงินตามอำนาจซื้อคงที่และตั้งอยู่บนฐานของ
 หลักการเกิดขึ้นของรายได้โดยแบ่งกำไร
 (ขาดทุน) สุทธิ เป็นกำไร (ขาดทุน) จากการ
 ดำเนินงานปัจจุบัน และกำไร (ขาดทุน) จาก
 การถือครอง ทั้งนี้ กำไร (ขาดทุน) จากการถือ
 ครองจะแบ่งออกเป็นกำไร (ขาดทุน) ที่เกิดขึ้น
 จริงและกำไร (ขาดทุน) ที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงจาก
 การถือครอง

ราคาทุนเดิม (Historical Cost) เป็น
 เกณฑ์ในการวัดค่าองค์ประกอบของงบการเงิน
 ในงบดุลและงบกำไรขาดทุน ซึ่งในการวัดค่า
 ของทุนใช้หน่วยเงินตามอำนาจซื้อคงที่และตั้ง
 อยู่บนฐานของหลักการเกิดขึ้นของรายได้ โดย
 ถือว่ารายได้เกิดขึ้นเมื่อกระบวนการก่อให้เกิด

รายได้ได้สำเร็จแล้วหรือถือได้ว่าสำเร็จแล้ว
 และการแลกเปลี่ยนได้เกิดขึ้นแล้ว ทั้งนี้ให้ตั้งอยู่
 บนพื้นฐานของหลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้
 กล่าวคือจะมีการบันทึกรายได้ตามหลักการเกิด
 ขึ้นของรายได้ก่อน ถัดจากนั้นจึงนำค่าใช้จ่าย
 ไปจับคู่กับรายได้

มูลค่าที่ได้มา (Entry Value) หมายถึง
 ราคาสินทรัพย์ที่ได้มา (Asset's Acquisition Price) หรือราคาเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ (Asset's Replacement Cost) เช่น ที่ดิน อาคาร
 และอุปกรณ์ ซึ่งราคาสินทรัพย์คือ ราคาซื้อ
 สินทรัพย์นั้น หรือกรณีต้องการตีราคาโรงงาน
 และอุปกรณ์ใหม่แต่ไม่สามารถหาราคาตลาดได้
 การกำหนดมูลค่ายุติธรรมจึงใช้ราคาเปลี่ยน
 แทนหักค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นราคาตีใหม่

มูลค่าที่ได้รับ (Exit Value) หมายถึง
 มูลค่าที่ได้รับจากการขายสินทรัพย์ เช่น ราคา
 ขายสินทรัพย์

มูลค่าจากการใช้ (Value-in-use) หมายถึง
 มูลค่าของกิจการที่เพิ่มขึ้นจากการใช้สินทรัพย์
 เช่น อาจพิจารณาถึงมูลค่าปัจจุบันของกระแส
 เงินสดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้สินทรัพย์
 อย่างต่อเนื่อง และจากการจำหน่ายสินทรัพย์
 ณ วันสิ้นสุดอายุการใช้งาน ซึ่งกิจการจะต้องมี
 การประมาณกระแสเงินสดรับและจ่ายในอนาคต
 และใช้อัตราคิดลด (Discounts Rate) ที่เหมาะสม

มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน (Net Recoverable Amount) กำหนดโดยราคาสุทธิ
 ของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้แล้วแต่อย่าง
 ใดจะสูงกว่า

ราคาขายสุทธิของสินทรัพย์ (Net Selling Price) กำหนดโดยราคาที่เกิดจากการต่อรอง
 อย่างเป็นอิสระในขณะที่ยุ้ซื้อและผู้ขายมีความ

รอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน หักด้วยต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินทรัพย์ ทั้งนี้ราคาขายสุทธิต้องมีไม่เป็นการบังคับขาย

ตราสารหนี้ (Debt Securities) เป็นสัญญาที่แสดงว่าผู้ออกตราสารมีภาระผูกพันต้องจ่ายเงินสดหรือสินทรัพย์อื่นให้แก่ผู้ถือตราสารตามจำนวนหรือเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้

ตราสารทุน (Equity Securities) เป็นสัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารมีความเป็นเจ้าของในกิจการที่ลงทุนไป

หลักทรัพย์เพื่อค้า (Trading) เป็นเงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อหากำไรจากการเปลี่ยนแปลงของราคาในช่วงเวลาสั้นๆ ทำให้หลักทรัพย์ในกลุ่มนี้มีการหมุนเวียนสูง

หลักทรัพย์เพื่อขาย (Available – for – sale) เป็นเงินลงทุนในตราสารหนี้ทุกชนิดหรือตราสารทุนในความต้องการของตลาดที่กิจการถือไว้เพื่อการค้า โดยไม่มีวัตถุประสงค์แน่นอนว่าจะถือไว้เพื่อค้า จะถือจนครบกำหนดหรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดที่ชัดเจน

สินทรัพย์ทางการเงิน (Financial assets) หมายถึงเงินสด สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น (เช่น เงินให้กู้ ลูกหนี้) สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการกับเครื่องมือทางการเงินของกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการ เช่น อนุพันธ์ทางการเงิน ได้แก่ Forward, Swap, Future, Option และตราสารทุนของกิจการอื่น

หนี้สินการเงิน (Financial Liabilities) หมายถึงสัญญาที่ทำให้กิจการเกิดภาระผูกพันที่จะต้องส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงิน

อื่นให้แก่กิจการอื่น เช่น Exchangeable debt คือตราสารที่ให้สิทธิผู้ออกหุ้นกู้นำเงินลงทุนที่ตนถืออยู่ในกิจการอื่นมาขอใช้หนี้สินได้ หรือแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินกับกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์

สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สิน ที่ใช้ในการบันทึกบัญชียังเป็นที่ยกเถียงกันมาก ในกรณีที่กิจการไม่สามารถหาค่าตลาดซื้อขายคล่องของสินทรัพย์และหนี้สินทุกชนิดได้ ถ้าหากไม่มีราคาปัจจุบันในตลาดซื้อขายคล่องให้พิจารณาได้จาก ราคาปัจจุบันในตลาดซื้อขายคล่องของสินทรัพย์ที่มีสภาพหรือทำเลที่ตั้งแตกต่างกัน ทั้งนี้ได้มีการปรับปรุงสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างนั้นแล้ว หรือพิจารณาจากราคาล่าสุดในตลาดที่มีระดับของการซื้อขายคล่องรองลงมา โดยปรับปรุงให้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในสภาพเศรษฐกิจ หรือพิจารณาจากการประมาณการโดยคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต ซึ่งประเด็นต่อไปนี้เป็นประเด็นมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินในมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กล่าวถึงการกำหนดให้มีการตีราคาที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ โดยใช้แนวทางเลือกปฏิบัติให้แสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยราคาที่ตีใหม่ ซึ่งราคาที่ตีใหม่หมายถึงมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการตีราคาใหม่ หักด้วยค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ทั้งนี้ได้มีการจำแนกราคาที่ใช้ในการบันทึกบัญชีการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ ประเภท ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ไว้เป็น 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่ไม่มีเนื้อหาเชิงพาณิชย์ ให้

บันทึกสินทรัพย์ที่ได้มาด้วยราคาตามบัญชี ส่วนกรณีที่ 2 การแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่มีเนื้อหาเชิงพาณิชย์ ให้บันทึกสินทรัพย์ที่ได้มาด้วยราคายุติธรรม

สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมของที่ดิน อาคาร ได้จากราคาตลาดของสินทรัพย์นั้นซึ่งกำหนดโดยผู้ประเมินราคาอิสระ มูลค่ายุติธรรมของโรงงาน และอุปกรณ์ เป็นราคาตลาดที่ได้จากการประเมิน แต่ถ้าหากว่าไม่สามารถหาราคาตลาดได้ให้ใช้ราคาทุนปัจจุบัน (ราคาเปลี่ยนแทน) หักค่าเสื่อมราคาสะสมเป็นราคาตีใหม่ได้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างจากที่ได้ศึกษาข้อมูลในงบการเงินและการแสดงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัทที่เกิดขึ้นจริงในประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ เพราะการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินสามารถสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าของกิจการได้ดีที่สุด ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ตัวอย่าง บริษัท A จำกัด(มหาชน)และบริษัท ย่อย แห่งหนึ่ง ได้มีการรับรู้มูลค่าที่ดิน โดยบริษัทรับรู้มูลค่าที่ดินเมื่อเริ่มแรกด้วยราคาทุน หลังจากนั้นก็ได้แสดงด้วยราคาประเมินตีราคาใหม่ ซึ่งบริษัทอิสระได้ทำการประเมินราคาทุกๆ 5 ปีโดยที่ดินมีนัยสำคัญบ่อยครั้ง ดังนั้นสิ่งที่บริษัทจะต้องคำนึงถึงคือการประเมินมูลค่าที่ดินบริษัทจะประเมินมูลค่าที่ดินได้ก็ต่อเมื่อมีข้อบ่งชี้ว่า ที่ดินอาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในมูลค่าที่ดินสำหรับในการบันทึกบัญชีที่ดินของบริษัทหากมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สูงกว่าราคาบัญชีให้ตีราคาสินทรัพย์เพิ่มขึ้นและต้องบันทึกผลต่างของราคาทุนเดิม และราคาประเมินที่ตีราคาใหม่ในมูลค่าของที่ดินไว้ในบัญชี “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน” แสดงการเปิดเผย ภายใต้วงเล็บของ

ผู้ถือหุ้นในงบดุล หรือถ้าที่ดินนั้นเคยมีการตีราคาตลาดลงและรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายแล้วในปีก่อนให้นำมูลค่าที่ดินที่ตีราคาเพิ่มนั้นไปรับรู้เป็นรายได้ในปีปัจจุบันเป็นจำนวนไม่เกินส่วนที่เคยรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายปีก่อน แล้วจึงรับรู้ส่วนที่เหลือในบัญชีส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน แต่ถ้าที่ดินนั้นเคยมีการตีราคาเพิ่มขึ้นและมียอดคงเหลือค้างในส่วนของผู้ถือหุ้นให้นำมูลค่าที่ดินที่ลดลงนั้นไปหักออกจากส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดินก่อน แล้วจึงรับรู้ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่าย แต่ FASB ไม่ให้กิจการตีราคาที่ดินเพิ่มขึ้นได้ถ้าที่ดินนั้นมีมูลค่าลดลง ดังนั้นกิจการต้องมีการพิจารณาการด้อยค่าของที่ดินตามข้อบ่งชี้สำหรับสินทรัพย์ที่มีอายุมากกว่า 1 ปี เช่น อาคารและอุปกรณ์ก็ต้องใช้หลักการเดียวกัน และแสดงรายการในงบดุลด้วยราคาทุนเดิม หักค่าเสื่อมราคาสะสม และจะต้องมีการพิจารณาค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ ด้วยไม่ใช่แสดงด้วยราคาตีราคาใหม่หักค่าเสื่อมราคาสะสมสินทรัพย์ ทั้งนี้การตีราคาสินทรัพย์ใหม่จะเพิ่มขึ้นบ่อยครั้งเพียงใดขึ้นอยู่กับความเคลื่อนไหวของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่จะตีใหม่นั้น แต่ถ้ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่มีการตีราคาใหม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญบ่อยครั้ง กิจการก็ต้องตีราคาใหม่ทุกปี แต่ถ้าบริษัทดังกล่าวไม่ได้ทำตามข้อบ่งชี้ซึ่งทำให้การตีราคาที่ดินของบริษัทจะมีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงิน

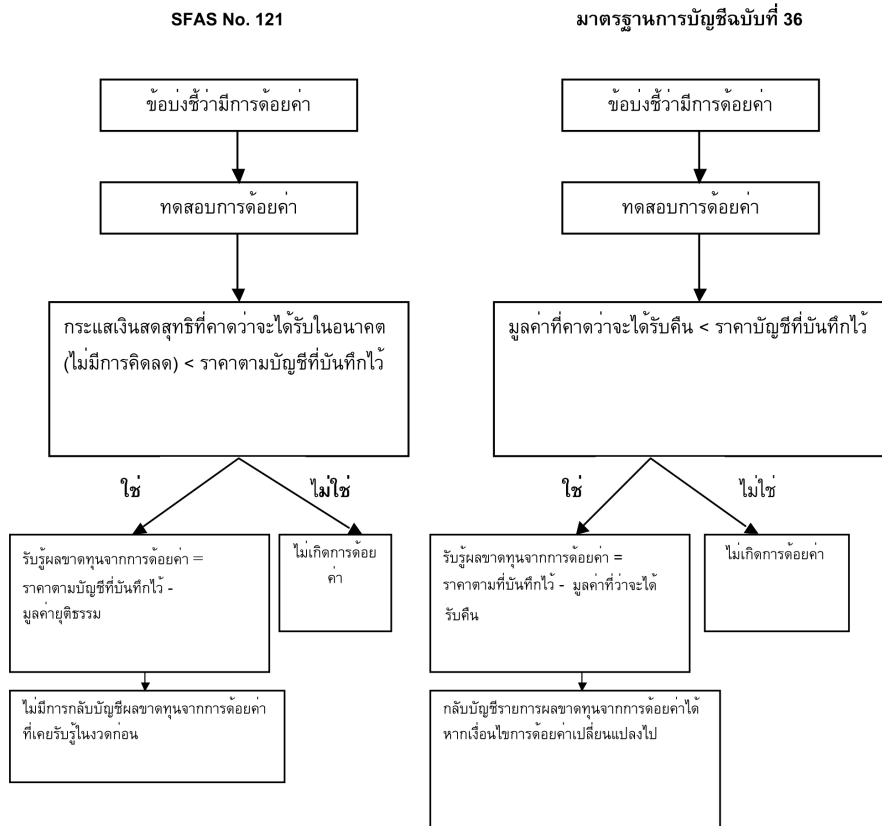
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เดิม
เรื่องการบัญชีสำหรับปรับโครงสร้างหนี้ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดการตีราคามูลค่ายุติธรรมระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ โดยกำหนดข้อบ่งชี้ว่า ลูกหนี้โอนอสังหาริมทรัพย์ สินทรัพย์อื่น หรือลูกหนี้บุคคลที่สาม ให้เจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมด เจ้าหนี้ต้องบันทึกสินทรัพย์ที่รับโอน

ด้วยมูลค่ายุติธรรม แต่หากเจ้าหนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำสินทรัพย์ออกขายให้บันทึกสินทรัพย์เหล่านั้นด้วยมูลค่ายุติธรรมหักด้วยการประมาณค่าใช้จ่ายในการขาย และเจ้าหนี้ต้องบันทึกส่วนของเจ้าของที่ถูกหนี้โอนมาให้เพื่อชำระหนี้ทั้งหมดด้วยมูลค่ายุติธรรม ในกรณีที่เจ้าหนี้ยินยอมให้เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้เพียงอย่างเดียว ณ วันที่ปรับโครงสร้างหนี้ เจ้าหนี้จะต้องวัดมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของหนี้ที่มีการปรับโครงสร้าง โดยอาจใช้มูลค่าใดต่อไปนี้ มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต คิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของเจ้าหนี้ หรือมูลค่ายุติธรรมของหนี้ หรือมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงตามสัญญาเดิม และหรือมูลค่ายุติธรรมของหลักประกัน จากการศึกษาของบริษัท B จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย บริษัทได้รับโอนสินทรัพย์ด้วยราคาประเมินของผู้ประเมินอิสระ จากการปรับโครงสร้างหนี้จากบริษัท C จำกัด(มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทย่อย และรับชำระหนี้เป็นเช็คลงวันที่ล่วงหน้า บริษัท B จำกัด (มหาชน)ได้ทำการบันทึกที่รับเช็คจากบริษัทย่อยด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต คิดลดด้วยอัตราต้นทุนทางการเงินของบริษัทที่จะต้องจ่ายเจ้าหนี้ตามสัญญาปรับโครงสร้างหนี้ ประเด็นจากบริษัท B (มหาชน จำกัด) ดังกล่าว มูลค่ายุติธรรมทั้งหมดมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนหนี้ตามบัญชีก่อนปรับโครงสร้างหนี้ ดังนั้นบริษัท B (มหาชน จำกัด) จะต้องนำ

ผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้กับบริษัทย่อยไปบันทึกในงบกำไรขาดทุน และบริษัท B (มหาชน จำกัด) ต้องมีการรับรู้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ของบริษัทย่อยรวมในส่วนแบ่งกำไรจากเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียของบริษัทย่อยในงบการเงินเฉพาะบริษัท รวมทั้งบริษัทต้องตัดรายการบัญชีกับบริษัทย่อยในงบการเงินรวมด้วย แต่บริษัท B (มหาชน จำกัด) ไม่ได้นำผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ไปแสดงในงบกำไรขาดทุน ไม่รับรู้กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้ และไม่มีการตัดบัญชีในรายการดังกล่าว ซึ่งทำให้งบการเงินไม่เป็นตามข้อบ่งชี้ ถือเป็นการตกแต่งงบและมีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินได้

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ ในมาตรฐานการบัญชีได้กำหนดให้ตีราคาการด้อยค่าของสินทรัพย์ด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยมีข้อบ่งชี้ว่า การเกิดการด้อยค่าให้ประมาณมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนของสินทรัพย์เมื่อมีข้อบ่งชี้ว่ารายการขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์อาจเกิดขึ้น ซึ่งกิจการจะต้องมีการทดสอบการด้อยค่าของสินทรัพย์ว่ามีการด้อยค่าจริงหรือไม่จากภาพข้างล่างเป็นการเปรียบเทียบแสดงให้เห็นถึงข้อบ่งชี้ของการด้อยค่าของสินทรัพย์ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ ตาม IAS 36, (Impairment of Assets) กับ เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ตาม SFAS No.121 (Statement of Financial Accounting Standard)

ภาพการเปรียบเทียบแสดงข้อบ่งชี้ของการด้อยค่าของสินทรัพย์

จากภาพแสดงการเปรียบเทียบข้อบ่งชี้การด้อยค่าของสินทรัพย์ จะเห็นได้ว่า **SFAS No.121** เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ ระบุข้อบ่งชี้โดยการทดสอบการด้อยค่า กรณีที่มีการด้อยค่า เมื่อกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต (ไม่มีการคิดลด) ของสินทรัพย์ที่บันทึกต่ำกว่าราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ให้รับรู้รายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ ซึ่งคำนวณได้จากมูลค่าราคาตามบัญชีที่บันทึกไว้หักด้วยมูลค่ายุติธรรม (มูลค่ายุติธรรมกำหนดโดย ราคาตลาด (ถ้ามี) หรือมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต) ให้รับรู้รายการขาดทุนจากการด้อยค่าเป็นค่าใช้จ่าย

จ่ายในงบกำไรขาดทุนทันที โดยไม่มีการกลับรายการบัญชีผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่เคยรับรู้มาก่อน หรือถ้าสินทรัพย์นั้นได้เคยตีราคาเพิ่มให้หักรายการขาดทุนจากการด้อยค่าออกจากส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์ก่อน สำหรับ **มาตรฐานการบัญชีการด้อยค่าของสินทรัพย์ฉบับที่ 36** ระบุข้อบ่งชี้โดยการทดสอบการด้อยค่า กรณีที่มีการด้อยค่าเมื่อมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน (มูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนกำหนดโดยราคาขายสุทธิของสินทรัพย์หรือมูลค่าจากการใช้ แล้วแต่อย่างใดจะสูงกว่า) ต่ำกว่าราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ที่บันทึกไว้ให้รับรู้ผลขาดทุนจากการด้อยค่าซึ่งคำนวณได้จากราคาตาม

บัญชีที่บันทึกไว้ หักด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนให้รับรู้รายการขาดทุนจากการด้อยค่าเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนทันที โดยมีการกลับรายการบัญชีผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่เคยรับรู้มาก่อน หากเงื่อนไขการด้อยค่าเปลี่ยนแปลงไป จากการเปรียบเทียบข้อบ่งชี้ของการด้อยค่าของสินทรัพย์ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์ ตาม IAS 36, (Impairment of Assets) กับเรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ตาม SFAS No.121 (Statement of Financial Accounting Standard) จะมีความใกล้เคียงกัน ยกเว้นเรื่องเงื่อนไขการกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ และโอกาสที่สินทรัพย์จะเกิดการด้อยค่ามีน้อยกว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 กล่าวคือ ถ้ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนใช้มูลค่าจากการใช้ของสินทรัพย์ กิจการต้องประมาณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายในอนาคตโดยใช้อัตราคิดลดที่เหมาะสม

สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ ได้จากราคาขายสุทธิของสินทรัพย์ ให้ใช้ราคาที่เกิดจากการต่อรองอย่างเป็นอิสระ ในขณะที่ผู้ซื้อและผู้ขายมีความรอบรู้และเต็มใจในการแลกเปลี่ยน หักด้วยต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินทรัพย์และมูลค่าจากการใช้ให้ประมาณจากมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายในอนาคตที่เกิดจากการใช้สินทรัพย์อย่างต่อเนื่อง และจากการจำหน่ายสินทรัพย์ ณ วันสิ้นอายุใช้งาน โดยใช้อัตราคิดลดที่เหมาะสม ตัวอย่างจากการศึกษาบริษัท D จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ในระหว่างปีอาคารของบริษัท E จำกัด(มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ อาคาร

เกิดการด้อยค่าเนื่องจากบริษัทได้หยุดการประกอบกิจการเย็บผ้าและเตาแก๊ส เพราะต้นทุนการประกอบสินค้าดังกล่าวสูงกว่าต้นทุนที่สั่งจากผู้ผลิตโดยตรงจากในประเทศและต่างประเทศ จากประเด็นดังกล่าวบริษัทได้นำราคายุติธรรมหรือราคาตลาดมาใช้พิจารณาประกอบการขายและจำหน่ายที่อยู่ระหว่างดำเนินการ และบริษัทมีการตั้งค่าเผื่อจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ที่เป็นเงินสด ในกรณีเช่นนี้อาคารที่ด้อยค่าไม่ควรนำไปรวมอยู่ในอาคารของหน่วยสินทรัพย์ทั้งหมดที่เป็นเงินสด แต่บริษัทได้นำอาคารที่ด้อยค่าไปรวมอยู่ในอาคารรวมของหน่วยสินทรัพย์ทั้งหมดที่เป็นเงินสด จึงทำให้การเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมมีความไม่ชัดเจนและมีความคลุมเครือซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในการใช้งบการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 (เดิม)
เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน มาตรฐานได้มีการกำหนดแนวทางการตีราคาเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน ณ วันสิ้นงวด ด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยกิจการต้องแสดงหลักทรัพย์เพื่อค่าและหลักทรัพย์เผื่อขายในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรมและการโอนเปลี่ยนประเภทของเงินลงทุน ให้ใช้มูลค่ายุติธรรมในการบันทึกบัญชี สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมได้จากราคาตลาดที่เผยแพร่ต่อบุคคลทั่วไปเป็นมูลค่ายุติธรรม แต่ถ้าหากไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับให้ใช้อ้างอิงจากราคาตลาดของตราสารอื่นที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับตราสารที่กำลังพิจารณา หรือใช้วิธีประมาณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่าง บริษัท F จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย บริษัทที่มีเงินลงทุนระยะยาวในตราสารหนี้ ในความต้องการของ

ตลาดและหน่วยลงทุนที่ไม่ใช่หลักทรัพย์จดทะเบียนถือเป็นหลักทรัพย์เฉื่อยขาย บริษัทได้แสดงตามมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์จดทะเบียน จากประเด็นมูลค่ายุติธรรมของหลักทรัพย์จดทะเบียนของบริษัท บริษัทจะต้องคำนวณจากราคาเสนอซื้อครั้งสุดท้าย ณ วันสิ้นทำการสุดท้ายของปีของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของหน่วยลงทุนตามลำดับ และบริษัทควรรับรู้มูลค่าเปลี่ยนแปลงเป็นรายการแยกต่างหากในส่วนของผู้ถือหุ้นภายใต้หัวข้อขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าเงินลงทุน

มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดให้ตีราคาการรวมธุรกิจด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยการรวมธุรกิจด้วยวิธีการซื้อธุรกิจต้องมีการปรับมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินของกิจการที่ถูกซื้อให้เป็นมูลค่ายุติธรรมเสียก่อน แล้วจึงรับรู้ผลต่างระหว่างมูลค่าต้นทุนในการซื้อธุรกิจที่บริษัทผู้ซื้อจ่ายไปกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้มาเป็นค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจ และให้ประเมินการด้อยค่าของค่าความนิยมโดยไม่ให้มีการตัดจำหน่ายค่าความนิยมเนื่องจากค่าความนิยมจากการซื้อธุรกิจไม่ใช่สินทรัพย์ที่จะมีการใช้ประโยชน์หมดไปเท่าๆ กันทุกปี และไม่ใช่สินทรัพย์ที่มีการเสื่อมสภาพไปตามเวลา แต่เป็นสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานไม่จำกัดและอาจมีมูลค่าสูงขึ้น

สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมได้จากหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดในราคาเสนอซื้อปัจจุบันและหลักทรัพย์ที่ไม่อยู่ในความต้องการของตลาด โดยประมาณมูลค่าพิจารณาถึงอัตราส่วนของราคาตลาดต่อกำไร อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผล อัตราการ

เจริญเติบโตที่คาดไว้ของหลักทรัพย์ที่เปรียบเทียบกันได้ของกิจการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จากลูกหนี้ซึ่งพิจารณาจากมูลค่าปัจจุบันของจำนวนที่ได้รับสุทธิจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ค่าใช้จ่ายในการเก็บหนี้ และพิจารณาได้จากสินค้าคงเหลือซึ่งประกอบด้วย สินค้าสำเร็จรูปและสินค้าที่มีไว้เพื่อขายให้พิจารณาจากราคาขายหักผลรวมของค่าใช้จ่ายในการขายกับจำนวนกำไรที่ผู้ขายควรได้รับ สินค้าระหว่างทำให้พิจารณาจากราคาขายของสินค้าสำเร็จรูปหักด้วยต้นทุนการผลิตต่อจนเสร็จหักค่าใช้จ่ายในการขายหักกำไรที่ผู้ขายควรได้รับ ส่วนวัตถุดิบให้พิจารณาจากราคาเปลี่ยนแทนปัจจุบัน ที่ดินและอาคารให้พิจารณาจากราคาตลาด โรงงานและอุปกรณ์ให้พิจารณาราคาตลาดปกติ ซึ่งกำหนดโดยการประเมินราคาหากไม่สามารถหาราคาตลาดได้ให้ใช้ราคาเปลี่ยนแทนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ส่วนเจ้าหนี้การค้า ตัว เงินจ่าย เงินกู้ระยะยาว หนี้สิน ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย และหนี้สินอื่น พิจารณาจากมูลค่าปัจจุบันของจำนวนที่ต้องจ่ายตามเงื่อนไข ตัวอย่าง ธนาคาร G จำกัด(มหาชน) และบริษัทย่อย มีประเด็นที่สำคัญคือธนาคาร G จำกัด(มหาชน)ได้สัญญาการโอนกิจการกับธนาคาร H จำกัด(มหาชน) ต่อมาธนาคาร G จำกัด(มหาชน) ได้รับโอนสินทรัพย์จำนวน 189,224.35 ล้านบาท และหนี้สินจำนวน 181,930.60 ล้านบาท จากธนาคาร H จำกัด(มหาชน) โดยถือเอาตามมูลค่าตามบัญชี ณ วันที่ได้ทำสัญญาการโอนกิจการทำให้มีส่วนต่างเกิดขึ้น กรณีเช่นนี้ ส่วนต่างจากการรับโอนกิจการจะสูงกว่าหนี้สินจำนวน 7,293.75 ล้านบาท ซึ่งในการรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินต้องเป็นมูลค่ายุติธรรมเท่านั้น และจะต้องใช้แนวคิดเป็นไปตามมาตรฐานการรวมธุรกิจและ

ธนาคาร G จำกัด(มหาชน)ได้จ่ายชำระเพื่อซื้อธนาคาร H จำกัด(มหาชน) 5,293.75 ล้านบาท เกิดค่าความนิยมจำนวน 2,000 ล้านบาท ธนาคาร G จำกัด(มหาชน) ได้ทำการตัดค่าความนิยมระยะเวลาไม่เกิน 20 ปี โดยตัดค่าความนิยมเท่าๆ กันทุกปี ซึ่งไม่ได้ทำการทดสอบการด้อยค่า และบันทึกการรวมธุรกิจตามวิธีรวมส่วนได้เสีย ในกรณีเช่นนี้ถือว่า เป็นการตกแต่งตัวเลขทางการเงินบัญชี ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินได้

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ได้กำหนดให้ตีราคาด้วยมูลค่ายุติธรรมโดยกิจการต้องเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภททั้งที่รับรู้และไม่รับรู้ในงบดุล สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมได้จากเครื่องมือทางการเงินที่ซื้อขายกันในตลาดซื้อขายคล่อง ให้ใช้ราคาตลาดปัจจุบันนั้น แต่ถ้าหากไม่มีตลาดซื้อขายคล่อง ให้ประมาณมูลค่ายุติธรรมโดยใช้วิธีวัดมูลค่าซึ่งให้ผลการประมาณที่น่าเชื่อถือ ตัวอย่างประเด็นของบริษัท การบิน จำกัด(มหาชน) และบริษัท ย่อย บริษัทที่มีมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินคือ จำนวนเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนทรัพย์สินและชำระหนี้สินระหว่างบุคคลที่มีความรู้และเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยน โดยมีการต่อรองที่เป็นอิสระและไม่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้การประมาณมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงินของบริษัท การบิน จำกัด(มหาชน) ประกอบไปด้วย เงินสดและเงินฝากธนาคาร เงินลงทุนระยะสั้น เจ้าหนี้การค้า เงินกู้ยืมเงินค้างจ่าย บริษัทได้แสดงมูลค่ายุติธรรมโดยประมาณตามจำนวนเงินที่แสดงในงบดุลได้แก่ เงินลงทุนชั่วคราวแสดงมูลค่ายุติธรรมตามราคา

ตลาด เงินลงทุนทั่วไปแสดงมูลค่ายุติธรรมโดยประมาณจากราคาตามบัญชีสุทธิจากค่าเผื่อการด้อยค่า สำหรับเงินลงทุนในตราสารทุนที่มีราคาตลาดแสดงมูลค่ายุติธรรมตามราคาตลาด และลูกหนี้การค้าแสดงมูลค่ายุติธรรมจากยอดลูกหนี้การค้าสุทธิจากค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามบัญชี ซึ่งการแสดงผลมูลค่ายุติธรรมดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางของมาตรฐานการบัญชี แต่ทั้งนี้ควรนำมาตราฐาน International Financial Reporting Standard (IFRS) ฉบับที่ 7 เรื่องการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน และฉบับที่ 39 เรื่องการรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินมาประกอบด้วยกันเมื่อการจัดทำงบการเงินของธุรกิจ

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน มาตรฐานฉบับนี้ได้มีการกำหนดแนวทางในการตีราคาสินทรัพย์ไม่มีตัวตนด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยกำหนดว่าสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่ได้มาพร้อมกับการรวมธุรกิจต้องกำหนดราคาทุนของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนขึ้นตามเกณฑ์มูลค่ายุติธรรม โดยมีแนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติหลังจากที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก กิจการต้องแสดงสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนด้วยราคาตีใหม่ ซึ่งเท่ากับมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่ตีราคาใหม่หักด้วยค่าตัดจำหน่ายสะสมและค่าเผื่อการด้อยค่า สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมกรณีที่ได้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนมาพร้อมกับการรวมธุรกิจ มูลค่ายุติธรรมได้จากราคาที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนของตลาดซื้อขายคล่องและจากแหล่งการตีราคาสินทรัพย์ไม่มีตัวตนใหม่ ราคาที่ได้เป็นราคาที่ได้จากตลาดซื้อขายคล่อง ตัวอย่าง บริษัท J จำกัด(มหาชน) และบริษัทย่อย ประเด็นเกี่ยวกับสิทธิการเช่าอาคารบริษัทแสดงตามราคาทุนหลังหักค่าตัดจำหน่ายสะสม และค่าตัดจำหน่ายใช้วิธีเส้น

ตรงตามอายุสัญญาเช่า เครื่องหมายการค้าและค่าความนิยม บริษัทย่อยในต่างประเทศ ซึ่งทำให้เครื่องหมายการค้าและค่าความนิยมไม่มีกำหนดหมดอายุและไม่มีกำหนดจำหน่ายอีกต่อไป ทั้งนี้ให้มีการประเมินการด้อยค่าอย่างน้อยปีละครั้งแทน ส่วนเครื่องหมายการค้าและค่าความนิยมของบริษัท J จำกัด(มหาชน) และบริษัทย่อย ตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายโดยวิธีเส้นตรงในระยะเวลา 5 ถึง 20 ปี ในกรณีเช่นนี้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนต้องมีการทดสอบการด้อยค่าก่อนที่จะทำการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย ถ้าไม่เกิดการด้อยค่าจริงก็สามารถตัดเป็นค่าใช้จ่ายได้ แต่ถ้าทดสอบแล้วมีการด้อยค่าจะตัดเป็นค่าใช้จ่ายไม่ได้ ให้แสดงเป็นผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์นั้น

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 เรื่อง การเกษตร มาตรฐานฉบับนี้ได้ กำหนดแนวทางให้ตีราคามูลค่ายุติธรรม โดยสินทรัพย์ชีวสาร (สัตว์หรือพืชที่มีชีวิตเช่น แกะ โค นม สุกร ต้นไม้ในป่าปลูก ต้นอ้อย เกาฮุ่น เป็นต้น) ต้องวัดมูลค่า ณ ทุกวันที่ในงบดุลด้วยมูลค่ายุติธรรมหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่าย ณ จุดขาย สำหรับผลผลิตทางการเกษตร (ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้จากสินทรัพย์ชีวสาร) ที่เกิดจากสินทรัพย์ชีวสารของกิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรม ณ จุดเก็บเกี่ยวหักด้วยประมาณการค่าใช้จ่าย ณ จุดขาย สำหรับแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมให้ใช้ราคาที่อ้างอิงในตลาดซื้อขายคล่อง หากไม่มีราคาตลาดซื้อขายคล่องให้ใช้ราคาของรายการธุรกรรมล่าสุดที่เกิดขึ้นในตลาด หรือราคาตลาดของสินทรัพย์อื่นที่คล้ายคลึงกัน หรือราคาเทียบเคียง แต่ถ้ายังไม่สามารถหาราคาตลาดได้อีกให้ใช้มูลค่าปัจจุบัน

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่อง

อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน มาตรฐานฉบับนี้กำหนดให้ตีราคาด้วยมูลค่ายุติธรรม โดยในการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้มูลค่าเริ่มแรกของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนสามารถเลือกใช้วิธีมูลค่ายุติธรรมหรือวิธีราคาทุน หากเลือกวิธีใดแล้วควรใช้นโยบายการบัญชีนั้นสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนทั้งหมดของกิจการ ส่วนแหล่งที่มาของมูลค่ายุติธรรมได้จากการประเมินมูลค่าจากผู้ประเมินราคาอิสระราคาตลาดของสินทรัพย์ แต่ถ้าหากไม่มีราคาปัจจุบันในตลาดซื้อขายคล่องให้ใช้ราคาปัจจุบันในตลาดซื้อขายคล่องของอสังหาริมทรัพย์ที่มีลักษณะสภาพหรือทำเลที่ตั้งที่แตกต่างกันได้หรือราคาล่าสุดในตลาดที่มีระดับการซื้อขายคล่องรองลงมา หรือการประมาณการโดยคำนวณมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต

สำหรับประเด็นที่สำคัญจากผลของการใช้แนวคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินที่มีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินมีหลายประเด็นด้วยกันคือ

ประเด็นที่ 1 จากการใช้มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินดังกล่าวทำให้ผู้ใช้งบการเงินอาจรู้สึกว่าการเงินขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของกิจการและมีความซับซ้อนยากต่อการเข้าใจ ซึ่งการได้รับประโยชน์จากข้อมูลบัญชีและการเงินที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมีน้อยลง

ประเด็นที่ 2 ผู้ใช้งบการเงินเริ่มย้อนมาตั้งข้อสังเกตว่าการเงินนั้นจะสะท้อนมูลค่าเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการหรือไม่

ประเด็นที่ 3 จากการวิจัย ของ Hermann and Thomas, (Oregon State University, 2002) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้มูลค่ายุติธรรมในการประเมินค่า ที่ดิน อาคาร และ

อุปกรณ์ พบว่า การใช้มูลค่ายุติธรรมในการประเมินค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์จะมีความสัมพันธ์ต่อราคาหุ้นในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพยากรณ์กำไรในอนาคตที่ดีกว่าราคาหุ้น (Historical Cost) เนื่องจากมูลค่ายุติธรรมให้ข้อมูลที่ทันต่อเวลามากกว่าราคาหุ้นและสามารถตรวจสอบได้อย่างมีเหตุผลในปัจจุบัน แม้ว่าการใช้มูลค่ายุติธรรมจะเป็นการประมาณการณแต่ก็สามารถใช้ข้อมูลในงบการเงินเป็นสัญญาณเพื่อบอกปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า ดังนั้นการหามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ไม่มีตลาดรองรับจึงต้องใช้วิธีอื่นเพื่อหามูลค่ายุติธรรม นอกจากนั้นยังพบอีกว่าบางรายการมีจำนวนเงินสูงเมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม เช่น งบการเงินของธนาคารที่มีรายการเงินลงทุนในลูกหนี้อยู่จำนวนมากถึงร้อยละ 60 ที่ไม่มีตลาดซื้อขายคล่องรองรับ ทำให้ธุรกิจธนาคารต่อต้านแนวคิดมูลค่ายุติธรรม ทั้งนี้การที่ธนาคารใช้วิธี mark-to-market ทำให้เกิดความผันผวนของมูลค่าเงินให้สินเชื่อที่ปรับโครงสร้างหนี้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยจะมีผลกระทบต่อเงินกองทุนของธนาคารและการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของธนาคาร นอกจากนั้นทำให้การรายงานผลการดำเนินงานมีความผันผวนตามราคาตลาดหรือมูลค่ายุติธรรม ส่วนการคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ในแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะเป็นสินทรัพย์รายการเดียวกันทำให้ได้มูลค่ายุติธรรมที่แตกต่างกันและเปรียบเทียบกันได้น้อยลง

ประเด็นที่ 4 งบการเงินแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรมเป็นเพียงข้อมูลหนึ่งที่นำมาใช้ในการตัดสินใจ แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่ไม่ปรากฏในงบการเงิน ซึ่งต้องถูกนำมาพิจารณาประกอบการ

ตัดสินใจ เช่นการรับรู้รายได้ของการดำเนินงานในอนาคต (Future Earnings)

ประเด็นที่ 5 การใช้มูลค่ายุติธรรมเป็นการประมาณโดยไม่ได้ใช้จากหลักพื้นฐานของการรับรู้รายได้ของการดำเนินในกิจการหลัก (Core Earnings) แต่รวมถึงกำไรหรือขาดทุนจากการปรับมูลค่ายุติธรรมซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้หลักที่เป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ซึ่งการใช้มูลค่ายุติธรรมบางรายการกระทบต่อส่วนของผู้ถือหุ้นโดยตรงและไม่ผ่านงบกำไรขาดทุน ดังนั้นมูลค่ายุติธรรมหรือราคาตลาดไม่ได้หมายความว่าสินทรัพย์นั้นจะสามารถขายได้ในราคาดังนั้นๆ ทั้งในตลาดที่ดำเนินการอยู่(c)ในตลาดที่ซื้อขายคล่อง(Organizes and Liquid Market)

ประเด็นที่ 6 การประมาณมูลค่ายุติธรรมของหนี้สินของกิจการที่สถานะทางการเงินแยกลงจะส่งผลให้มูลค่าของหนี้สินลดลงและเกิดการรับรู้รายได้จากมูลค่าของหนี้สินที่ลดลงจึงเปรียบเสมือนการโอนความมั่งคั่ง (Wealth) จากเจ้าหนี้ไปสู่ผู้ถือหุ้น (Equity Holders) จึงไม่เป็นการสะท้อนถึงเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการ

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ตามที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและรวบรวมแนวคิดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินในมาตรฐานการบัญชีจะเห็นว่า การนำมูลค่ายุติธรรมมาใช้กับสินทรัพย์และหนี้สินจะสะท้อนถึงมูลค่าที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเมื่อมีตลาดที่สมบูรณ์และมีความเท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจ แม้กระทั่งสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความชำนาญในการจัดการสินทรัพย์ที่เพิ่ม Synergies หรือ Option ก็สะท้อน

มูลค่าทั้งหมดในงบการเงิน และการใช้มูลค่า ยุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินในการบันทึกบัญชีในปัจจุบันมาใช้กับสินทรัพย์หนี้สินบาง ชนิดเท่านั้น บางรายการยังใช้ราคาทุน ซึ่งจะเป็น การส่งผลให้งบดุลเป็นเพียงการนำเสนอมูลค่า ยุติธรรมเพียงบางส่วนเท่านั้น

จะเห็นได้ว่าการจัดทำงบการเงินแบบเดิม รายการสินทรัพย์ในงบดุลจะแสดงรายการมูลค่า ทางบัญชีด้วยราคาทุน (Historical Cost) ทักค่า เสื่อมราคาสะสมหรือรายการตัดบัญชี สำหรับ รายได้จะแสดงถึงรายได้จากการดำเนินงาน หลักของกิจการและจะเกิดกำไรหรือขาดทุน จากสินทรัพย์เมื่อมีการจำหน่ายไปจริงเท่านั้น และเมื่องบการเงินเริ่มมีการประมาณมูลค่า สินทรัพย์หลายรายการมากขึ้น โดยใช้มูลค่า ยุติธรรมหรือการปรับค่าตามราคาตลาดที่มี

ความผันผวนทำให้งบการเงินได้รับผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าของสินทรัพย์ มากขึ้น ถ้ามูลค่ายุติธรรมไม่สามารถกำหนดได้ อย่างเหมาะสม (is not well defined) ก็ สามารถนำแนวคิดของ Entry Value, Exit Value, และ Value-in-use เพื่อมากำหนด มูลค่ายุติธรรมแทนได้ กล่าวโดยสรุปแล้วมูลค่า ยุติธรรมที่นำมาใช้ในมาตรฐานการบัญชีแต่ละ ฉบับที่เกี่ยวข้องจะถูกกำหนดโดยราคาตลาดซื้อ ขายคล่องหรือตลาดรองรับ ราคาตลาดล่าสุดที่ มีระดับของการซื้อขายคล่องรองลงมา ราคา ตลาดของสินทรัพย์อื่นที่คล้ายกัน ราคาเทียบ เคียงที่สามารถเทียบกันได้ซึ่งเป็นราคาที่เป็น ไปได้ และมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิ ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตนั่นเอง

บรรณานุกรม

- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4. “การรวมธุรกิจ”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 11 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16. “ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 22 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27. “งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะ”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 22 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32. “การแสดงรายการสำหรับเครื่องมือทางการเงิน”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 25 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36. “การด้อยค่าของสินทรัพย์”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 10 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38. “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 11 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40. “อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 10 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40(เดิม). “การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 22 ก.ค. 2552
- _____. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41. “การเกษตร”. พานิชย์อิเล็กทรอนิกส์. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dbd.go.th> สืบค้น 12 ก.ค. 2552

AICPA, Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities,
Statement of Financial Accounting Standard No. 133, Norwalk,
Conn : 1998

AICPA, Accounting for Business Combinations, *Statement of Financial
Accounting Standard No. 141*, Norwalk, Conn : 2001

AICPA, Accounting for Goodwill and Intangible Assets, *Statement of
Financial Accounting Standard No. 142*, Norwalk, Conn : 2001

Hermann and Thomas, *"The Use of Fair Value for Assets and Liabilities."*
Oregon State University , 2002

IASC, Business Combinations, *International Accounting Standard No.22*,
1998